

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра педагогіки початкової освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор _____
“ _____ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Виразне читання в початковій школі»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань _____ 01 «Освіта/Педагогіка» _____
(шифр і назва напряму підготовки)

Спеціальність _____ 013 «Початкова освіта» _____
(шифр і назва напряму підготовки)

Факультет _____ Педагогічний _____
(назва факультету)

Робоча програма з дисципліни «Виразне читання в початковій школі» для студентів 1 курсу спеціальності 013 «Початкова освіта»

Розробник: Білавич Галина Василівна, доктор педагогічних наук, професор.

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти (протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри _____ Оліяр М.П.
підпис _____ прізвище, ініціали

Затверджено науково-методичною радою педагогічного факультету (протокол № __1__ від __30 серпня__ 2019 р.)

Голова науково-методичної ради педагогічного факультету _____ Кондур О.С.
прізвище, ініціали

Декан факультету _____ Кондур О.С.
прізвище, ініціали

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	Дисципліна за вибором студентів	
Модулів – 1	Спеціальність –013 «Початкова освіта»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання немає		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		12 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
60 год.	80 год.		
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 30 / 60 (33,5 % / 66,5 %)

для заочної форми навчання – 10 % / 80 % (12 % / 88 %).

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Практикум із виразного читання» полягає у засвоєнні теоретичних знань із фонетики та орфоепії; оволодінні орфоепічними нормами української мови; вмінні читати з дотриманням норм сучасної української літературної мови та мовленнєвого етикету; у досконалому володінні мовними засобами та майстерному відтворенні експресивно-емоційного змісту художніх творів; у виробленні навичок впливати словом на адресатів.

Завдання курсу:

- розширити знання студентів про голосні та приголосні звуки української мови, особливості їх вимови;
- систематизувати й поглибити знання студентів про зміни звуків у мовленнєвому потоці;
- навчити визначати й аналізувати звукові зміни різних категорій;
- поглибити знання студентів про специфіку українського наголосу та акцентуаційні норми української мови;
- розширити знання студентів про вербальні засоби впливу на слухачів;
- систематизувати й поглибити знання студентів про норми мовленнєвого етикету;
- удосконалити техніку мовлення;
- поглибити знання студентів про специфіку орфоепічних та акцентуаційних норм української мови;
- систематизувати знання про засоби логіко-емоційної виразності читання та інтонацію;
- навчити з'ясовувати причини мовленнєвих недоліків та можливості їх усунення;
- схарактеризувати етапи підготовки твору для читання й аналізу його дітьми;
- опрацювати особливості виразного читання творів різних жанрів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- визначення основних понять курсу;
- основні вимовні норми в системі українського вокалізму й консонантизму;
- базові фонетичні закони;
- правила зміни звуків у мовному потоці та їх вимову;
- систему знаків для запису фонетичної транскрипції;
- орфоепічні та акцентуаційні норми української мови;
- стильову диференціацію сучасної української мови;
- жанрову різноманітність художньої літератури;
- засоби логіко-емоційної виразності;
-
- складники техніки мовлення; вимовляти голосні та приголосні звуки, звукосполучення відповідно до правил орфоепії;
- характеризувати голосні та приголосні фонемі за їх артикуляційно-

акустичними ознаками;

- визначати звукові зміни різних категорій, аналізувати їх;
- записувати тексти фонетичною транскрипцією;
- правильно наголошувати слова;
- працювати з орфоепічними словниками;
- практично реалізувати складники техніки мовлення, правильно керувати диханням і голосом під час читання;
- укладати партитуру текстів;
- опрацьовувати тексти різних стилів, здійснювати підготовку їх до виразного читання;
- виконувати цілісний літературознавчий і дійовий аналіз художнього твору;
- виразно читати твори різних жанрів, дотримуючись вимовних норм та правил наголошування слів;
- стежити за чужим і власним мовленням, аналізувати його, виправляти мовленнєві недоліки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль № 1. «Теоретичні засади культури мовлення та виразного читання. Техніка мовлення» Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування.

Українська мова як мова професійного спілкування. Мовленнєва культура студента – складник його професіограми. Діалектичне багатство української мови. Формування культури мовлення учня за умов діалектного середовища.

Тема 2. Стилї сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.

Поняття про стильове розмаїття української мови. Культура усного і писемного мовлення. Культура мовлення вчителя. Складники культури мовлення. Нормативність мовлення як провідна якість усного мовлення. Виразність, образність, логічність, змістовність мовлення та інші ознаки культури мовлення.

Тема 3. Техніка і логіка усного мовлення. Норми сучасної української мови.

Техніка мовлення оратора. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Нормативність мовлення вчителя. Норми сучасної української мови. Засоби логіко-емоційної виразності читання. Компоненти логіко-емоційної виразності читання: паузи, їх різновиди та тривалість; логічні наголоси, підтекст; мелодика та її основні ходи; темп мовлення; – позамовні засоби виразності (поза, жести, міміка). Інтонація та її роль для висловлення думки.

Тема 4. Орфоепічні та акцентуаційні норми сучасної української літературної мови.

Орфоепія. Вимова голосних української мови.

Вимова приголосних української мови. Фонетичний суржик. Основні засоби милозвучності.

Позиційні чергування звуків. Зміни приголосних під час

збігу. Спрощення в групах приголосних. Подвоєння та подовження приголосних. Словесний наголос. Артикуляційна й акустична природа наголосу. Укладання партитури художнього тексту.

Членування тексту на мовні такти. Способи визначення логічних наголосів у єдності з мелодикою і темпом мовлення. Партитура як графічний запис звучання художнього тексту.

Змістовий модуль № 2 «Виразне читання та його закони»

Тема 5. Виразне читання як вид мистецтва. Засоби логіко-емоційної виразності читання

Виразне читання як вид мистецтва. Художнє читання, виразне читання, декламація. Техніка мовлення як передумова словесної дії (дихання, голос, дикція, орфоепія). Принципи системи К. Станіславського. Якості декламатора-вчителя. Шляхи формування вмінь та навичок виразного читання. Специфіка вивчення напам'ять.

Тема 6. Виразне читання художніх творів (з орієнтуванням на програму з літературного читання в початковій школі)

Програма з літературного читання для початкової школи. Виразне читання ліричних творів. Підготовка твору для читання та аналізу його з дітьми (літературознавчий і дійовий аналіз поетичного тексту). Специфіка читання поетичних текстів.

Особливості читання прозових творів різних жанрів. Підготовка твору для читання та аналізу його з д
ітьми (літературознавчий
і дійовий аналіз прозового тексту). Культура читання казок. Специфіка
читання оповідань. Специфіка читання драматичних творів.

Особливості читання драматичних творів. Особливості читання байок.

Рольове читання як
психологічний прийом активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Тема 7. Публічне мовлення. Засоби вербального та невербального впливу на слухачів.

Поняття про публічне мовлення. Діалогічні та полілогічні форми публічного мовлення. Суперечка, дискусія, диспут, дебати, полеміка. Етика учасників суперечки. Жанри ораторського мистецтва. Підготовка до промови. Виступ експромтом. Концептуальний закон. Створення задуми-концепції. Визначення теми, спрямованості виступу. Закон моделювання аудиторій. Система побудови оратором програми впливу на аудиторію. Педагогічні передумови ораторського мистецтва: прийом новини, взаємодії інтересів, персоніфікації, проблемної ситуації, прийом співучасті та ін. Цільова установка промови: завдання та надзавдання. Частини промови: вступ, нарація (виклад), розробка (аргументація), заключення. Основні типи композиції в сучасній риторичі. Подолання страху перед аудиторією.

Підсумковий модульний контроль

. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	у с ь о г о	у тому числі					у с ь о г о	у тому числі				
		л	п	л а б	і н д	с р		л	п	л а б	і н д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль № 1. «Теоретичні засади культури мовлення та виразного читання. Техніка мовлення» Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування. Українська мова як мова професійного спілкування. Мовленнєва культура студента – складник його професіограми. Діалектичне багатство української мови. Формування культури мовлення учня за умов діалектного середовища.	1 2	2	2				8 1 0					10
Тема 2. Стили сучасної української ратурної мови у професійному спілкуванні. Поняття про стильове розмаїття української мови. Культура усного і писемного мовлення. Культура мовлення вчителя. Складники культури мовлення. Нормативність мовлення як провідна якість цього мовлення. Виразність, образність, логічність, мовчуність мовлення та інші ознаки культури мовлення.	8		2				6 1 0					10
Тема 3. Мова і нормативність мовлення в житті професійного комунікатора Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора. Мовний етикет. Стандартні етикетні ситуації. Парадигма мовних формул. Нормативність мовлення. Нормативність мовлення вчителя. Норми усної української мови. Засоби логіко-виразної виразності читання. Компоненти логіко-виразної виразності читання: паузи, їх різновиди; інтонаційна різноманітність; логічні наголоси, підтекст; мелодика та ритмічність мовлення; темп мовлення; – мовні засоби виразності (поза, жести, міміка). Інтонаційна роль для висловлення думки.	1 2	2	2				8 1 0					10

<p>. Тема 4. Орфоепічні та акцентуаційні норми сучасної української літературної мови.</p> <p>Орфоепія. Вимова голосних української мови. Вимова приголосних української мови. Фонетичний суржик. Основні засоби милозвучності. Позиційні чергування звуків. Зміни приголосних під час збігу. Словесний наголос. Артикуляційна й акустична природа наголосу. Укладання партитури художнього тексту. Членування тексту на мовні такти. Способи визначення логічних наголосів у єдності з мелодикою і темпом мовлення.</p>	1 2	2	2			8	1 2	2				10
<p>Змістовий модуль № 1. «Виразне читання та його закони»</p> <p>Тема 5. Виразне читання як вид мистецтва. Засоби логіко-емоційної виразності читання. Виразне читання як вид мистецтва. Художнє читання, виразне читання, декламація. Техніка мовлення як передумова словесної дії (дихання, голос, дикція, орфоепія). Принципи системи К. Станіславського. Якості декламатора-вчителя. Шляхи формування вмінь та навичок виразного читання. Специфіка вивчення напам'ять.</p>	1 0	2	2			6	1 2	2				10
<p>Тема 6. Виразне читання художніх творів (з орієнтуванням на програму з літературного читання в початковій школі) Програма з літературного читання для початкової школи. Виразне читання ліричних творів. Підготовка твору для читання та аналізу його з дітьми (літературознавчий і дійовий аналіз поетичного тексту). Специфіка читання поетичних текстів. Особливості читання прозових творів різних жанрів. Підготовка твору для читання та аналізу його з дітьми (літературознавчий і дійовий аналіз прозового тексту). Культура читання казок, оповідань. Специфіка читання драматичних творів. Особливості читання байок. Рольове читання як психологічний прийом активізації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів.</p>	1 4	2	4			8	1 2	2				10
<p>Тема 7. Публічне мовлення. Засоби вербального невербального впливу на слухачів.</p>	1 6	2	4			1 0	2 6	2	2			22

<p>Поняття про публічне мовлення. Діалогічні та логічні форми публічного мовлення. Суперечка, усія, диспут, дебати, полеміка. Етика учасників речки. Жанри ораторського мистецтва. Підготовка промови. Виступ експромтом. Концептуальний н. Створення задуму-концепції. Визначення теми, мовності виступу. Закон моделювання аудиторій. тема побудови оратором програми впливу на торію. Педагогічні передумови ораторського ецтва: прийом новини, взаємодії інтересів, оніфікації, проблемної ситуації, прийом співучасті ін. Цільова установка промови: завдання та авдання. Частини промови: вступ, нарація пад), розробка (аргументація), заключення. овні типи композиції в сучасній риторичі. олання страху перед аудиторією.</p>														
Усього годин	9	1	1			6	9	4	4					82
	0	2	8			0	0							

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Державна мова – мова професійного спілкування.	2
2.	Стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні.	2
3.	Мова і нормативність мовлення в житті професійного спілкуючого.	2
4.	Орфоепічні та акцентуаційні норми сучасної української літературної мови.	2
5.	Виразне читання як вид мистецтва. Засоби логіко-емоційної виразності читання.	2
6-7	Виразне читання художніх творів (з орієнтуванням на програму з літературного читання в початковій школі)	4
8-9.	Публічне мовлення. Засоби вербального та невербального впливу на слухачів.	4
	Усього	18

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин ден./заоч.
1	Підготовка есе з теми «Державна мова – мова професійного спілкування».	8/10
2	Стилістичне оформлення текстів, запис уривків інтерв'ю політиків, держслужбовців, журналістів, освітян та ін. публічних мовців, виявлення мовленнєвих порушень та виправлення їх	6/10
3	Робота з мовним матеріалом, редагування текстів, запис зразків нормативного мовлення (О.Авраменко, А.Гриценко, О.Пономарів, Є. Сербнська та ін.)	8/10
4	Виразне читання художніх текстів, запис партитури художнього тексту	8/10
5	Запис відеоролика з виразним читанням художнього тексту.	12/10
6-7	Підготовка текстів напам'ять, конкурс читців.	8/10
8-9	Підготовка до риторичного КВК «Ораторами не народжуються – ними стають», підготовка драматизації твору для дітей	10/22
	Разом	60/82

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни оформляється у вигляді творчого завдання чи створення портфоліо на одну з поданих тем

8. Методи навчання

Під час проведення лекційних та практичних занять щодо вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність» використовуються такі методи навчання як: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, робота з нормативними документами про освіту, ілюстрування, відеометод, дидактична гра, практична робота тощо.

9. Методи контролю

Контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування студентів; метод письмового контролю – здійснюється за допомогою самостійних робіт та контрольної роботи; метод тестового контролю – виконання спеціальних тестових завдань; метод самоконтролю та ін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти під час семінарських занять, за індивідуальне завдання та контрольну роботу, а також оцінювання екзаменаційної роботи здійснюється відповідно до п. 4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у педагогічному інституті Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника від 12.10.2010 року.

Денна форма навчання

	екзамен	Сума
Змістовий модуль 1,2		
T1 T2 T3 T4 T5 T6 T.7		
Робота на практичних і лекційних заняттях – 15 Контрольна робота - 5 Самостійна робота – 30	50	100

Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Іспит, максимальна оцінка – 50 балів. Оцінка за поточний контроль включає оцінки за практичні заняття (15 балів), за контрольну роботу (5 балів) та самостійну роботу (30 балів).
Вимоги до письмової роботи	Іспит - у формі письмової роботи (складається з теоретичних питань) та практичного завдання (виразне читання напам'ять художнього тексту).
Семінарські заняття	15 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Набрання студентом 25 балів.

Заочна форма навчання

	екзамен	Сума
Змістовий модуль 1,2		
T1 T2 T3 T4 T5 T6 T.7		
Робота на практичних і лекційних заняттях – 15 Контрольна робота - 5 Самостійна робота – 30	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Білавич Г. В., 2019

ПНУ, 2019 рік

13. Методичне забезпечення

- Білавич Г. Формування мовленнєвої обізнаності майбутніх педагогів. Навчально-методичний посібник. ІваноФранківськ : ПП «ТУР-ІНТЕЛЕКТ», 2014. 60 с. 159.
- Білавич Г., Покришка О. Як формувати ораторські уміння четвертокласників на уроках української мови. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ : ПП «ТУР-ІНТЕЛЕКТ», 2014. 86 с.
- Білавич Г., Лисечко Т., Стамбульська Т. Наголошуймо правильно! Івано-Франківськ, 2013. 135 с.
- Білавич Г., Лисечко Т., Стамбульська Т. Говорімо українською мовою правильно! Івано-Франківськ, 2012. 60 с.
- Білавич Г. Формування мовленнєвої культури студентів за умов діалектного середовища. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 168 с.
- Білавич Г. Основи риторики і красномовства. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 120 с.
- Білавич Г. Українська мова (Фонетика. Лексикологія): Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2012. 225 с.
- Гуменюк І.М., Білавич Г.В. Базовий курс української мови за професійним спрямуванням. Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 200 с.

Базові документи і література

- Бабич Н. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1991. 287 с.
- Білоусенко П.І. та ін. Учїться висловлюватись. К.: Рад. школа. 1990. 126 с.
- Климова К.Я. Основи культури і техніки мовлення. К.: Ліра., 2007. 240 с.
- Коваленко С. Сучасна риторика. Навчально-практичний посібник. Тернопіль, 2007. 180 с.
- Коваль А.П., Коптілов В.В. Крилаті вислови в українській літературній мові. Афоризми. Літературні цитати. Образні вислови. К.: Вища школа, 1975. 336 с.
- Олійник О., Шинкарук В. Культура мовлення: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2008. 296 с.
- Сагач Г. Риторика. К., 2000. 568 с.
- Томан І. Мистецтво говорити. К., 1998. 293 с.
- Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: модульний курс: навчальний посібник. К.: Вища школа, 2007. 823 с
- Ющук І.П. Українська мова. К.: Либідь, 2004. 250 с.